

У ЧОМУ ПОЛЯГАЄ СУТНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Досліджуємо внесок підприємців у досягнення людства.

Розуміємо відмінність між доходами і прибутками.

Діємо, визначаючи шляхи узгодження інтересів підприємця і суспільства.

Модуль 1

Хто такий підприємець

Людина з будь-якою освітою і професійною підготовкою час від часу постає перед вибором: працювати за наймом чи розпочати власний бізнес? Упродовж дорослого життя це питання виникає мало не в кожного. Деякі відповідають на це питання однозначно: краще працювати на себе. Таких людей називають бізнесменами, або підприємцями. Соціологи та економісти вважають, що підприємливість - дуже рідкісний виробничий ресурс, який притаманний лише 7-10 % населення. Тому він є таким цінним.

Громадянська реклама

Підприємець - революціонер в економіці. Прибуток для нього - лише символ успіху. Головне - вступити на незвіданий шлях там, де закінчується звичний порядок.

Йозеф Шумпетер

Згідно зі статтею 4 Господарського кодексу України підприємництво - самостійна, ініціативна, систематична, здійснювана на власний ризик діяльність із виробництва товарів, надання послуг та виконання робіт (господарська діяльність) із метою одержання прибутку.

3 попередніх тем вам відомо, що підприємці виконують важливі функції в ринковій економіці:

- організовують виробництво товарів і послуг;
- створюють робочі місця;
- впроваджують науково-технічні досягнення у виробництво;
- платять податки державі.

Проте найбільш значущою функцією підприємців є здатність брати на себе ризик. Ця риса набуває особливої ваги під час організації виробництва принципово нових товарів, з якими ще не знайомі споживачі, використання сучасних технологій або відкриття нових ринків збуту. Щоразу підприємець ризикує втратити не тільки капітал, який вклав у бізнес, а й час, здоров'я, репутацію тощо.

Головною умовою започаткування підприємницької діяльності в Україні є її державна реєстрація.

Здійснюється ця процедура Державним реєстратором, що призначений місцевими органами влади, за заявою громадянина і на підставі поданих ним юридичних документів. Закінчується - наданням Свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця чи юридичної особи підприємства і внесенням даних про цього суб'єкта до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДРПОУ).

Розглядаємо та обговорюємо

Як його називати?

Підприємець/підприємця, бізнесмен/бізнесвумен, комерсант/комерсантка, менеджер/менеджерка, господар/господиня, власник/власниця, новатор/новаторка - це синоніми?

Проаналізуйте кожен термін з погляду ознак підприємництва: свободи рішень, ризикованості, прагнення прибутку, інноваційності, державної реєстрації. Зробіть висновки щодо того, в якому контексті варто використовувати наведені слова як синоніми поняття «підприємець/підприємця».

Модуль 2

Якими є права та обов'язки підприємця

Відповідно до Господарського кодексу та інших законів України підприємець має і права, і обов'язки, а також несе адміністративну і кримінальну відповідальність за свої дії та наслідки власної господарської діяльності.

Права підприємця	Обов'язки підприємця
• вільний вибір видів діяльності; • вибір постачальників та споживачів продукції, що виробляється;	• забезпечити належні й безпечні умови • забезпечити оплату праці не нижчу від визначеної державою та утримання працівникам

• самостійне формування програми діяльності; • залучення ресурсів; • встановлення цін на продукцію; • розпорядження прибутком та іншим майном; • організація внутрішньої структури бізнесу та створення філій; • вільне наймання працівників; • здійснення зовнішньоекономічної діяльності; • державна підтримка	• забезпечити інші соціальні гарантії, зокрема страхування, та соціальне забезпечення відповідно до законодавства; • вести фінансовий облік та сплату податків та зборів; • не завдавати шкоди довкіллю; • дотримуватися законодавства про працевлаштування; • не порушувати законні права та інтереси інших осіб;
---	--

Ліцензія - дозвільний документ, що видається Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом виконавчої влади, згідно з яким його власник має право на здійснення певного виду підприємницької діяльності, що потребує такого дозволу.

Існують певні обмеження для осіб, що планують розпочинати власну справу, - від цілковитої заборони займатися виготовленням певної продукції (послуг) до часткового обмеження. Приватним підприємцям заборонено, наприклад, виробництво зброї, вибухових і отруйних речовин, наркотичних і психотропних засобів, виготовлення орденів тощо.

Здійснення інших видів діяльності обумовлюється спеціальними дозволами ліцензіями.

Наявності ліцензії потребує не будь-яка підприємницька діяльність, а тільки та, що зазначена в Законі України «Про ліцензування видів господарської діяльності». Переважно це такі види виробничої діяльності, які можуть вплинути на життя та здоров'я людей, безпеку населення та держави. Видання ліцензій передбачає перевірку підприємця та його працівників на здатність забезпечити безпеку споживачам, суспільству та державі.

Також держава встановила коло осіб, яким заборонено здійснювати підприємницьку діяльність, це - неієздатні особи; народні депутати; посадові А службові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування; військовослужбовці; судді, працівники прокуратури, правоохоронних органів; особи, яких суд обмежив у праві обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю (впродовж строку такого обмеження); особи, засуджені за корисливі злочини (до зняття чи погашення судимості).

Модуль 3

Відповідальність підприємця

Соціальна відповідальність бізнесу - добровільний внесок бізнесу в розвиток суспільства у соціальній, економічній та екологічній сферах, пов'язаних з основною діяльністю компанії.

Не завжди інтереси підприємців і суспільства збігаються. Саме тому сьогодні точиться багато дискусій щодо відповідальності бізнесу перед населенням, місцевою громадою.

Виокремлюють чотири основні типи соціальної відповідальності бізнесу.

Економічна відповідальність передбачає створення робочих місць і сплату податків для підтримки життєдіяльності держави.

Юридична відповідальність — дотримання бізнесом місцевих і міжнародних законів.

Етична відповідальність вимагає дотримання компанією та її співробітниками загальнолюдських норм поведінки у взаєминах одне з одним, конкурентами, державою та суспільством.

Добровільна відповідальність - інвестування у проекти, що приносять значну користь суспільству, але не мають прямої віддачі. Це захист довкілля, інвестиції у здоров'я та грамотність населення, інфраструктуру, боротьбу з бідністю тощо.

Модуль 4

Правовий захист бізнесу

Одним із ризиків підприємницької діяльності є неправомірні дії інших підприємців, фізичних осіб та й самої держави, що вчинені проти конкретного підприємця.

НЕПРАВОМІРНІ ДІЇ ЩОДО БІЗНЕСУ	
з боку інших юридичних та фізичних осіб	з боку держави
• недобросовісна конкуренція; • рейдерське захоплення; • прояви монопольного тиску	• безпідставні перевірки органів контролю; • незаконне втручання та перешкоджання господарській діяльності, державного контролю та нагляду; • створення адміністративно-бюрократичних перешкод у реалізації патентуванні й провадженні підприємницької діяльності

Право на захист - передбачена законодавством можливість особи самостійно застосовувати дозволені законом засоби впливу на порушника або звернутися до відповідного органу з вимогою спонукати порушника до певної поведінки.

Мінімізація такого ризику потребує активного правового захисту.

В Україні створена достатня нормативна база підприємництва. Права й інтереси суб'єктів підприємницької діяльності гарантуються багатьма правовими нормами: Конституцією України, Господарським і Цивільним кодексами, законами України тощо.

Проте практика підприємництва свідчить, що законодавча база повного мірою не забезпечує поєднання свободи підприємництва і конкуренції з належним захистом прав підприємців в Україні.

Закріплені законами права підприємців потребують активної участі бізнес-спільноти як в удосконаленні законодавчої бази, так і в підвищенні рівня реалізації чинного

законодавства та використання тих правових засобів, за допомогою яких можна запобігти, припинити, усунути порушення прав. До таких правових засобів належать:

- нотаріальний захист, який передбачає юридичне посвідчення угод про набуття та передання прав власності;
- адміністративний захист, що дає змогу оскаржити у тих чи тих вищих органах влади дії уповноважених державних службовців або дії інших підприємницьких структур;
- претензійний порядок урегулювання спорів, що допоможе без звернення до суду владнати бізнесові конфлікти;
- судовий захист, що надає можливість звернення до суду з позовом до правопорушників.

Застосуйте набуті знання та досвід

Підприємницький інтерес та інтереси суспільства

Визначте інтереси підприємця та інтереси суспільства у наведених ситуаціях. Поясніть причини розбіжності інтересів і запропонуйте шляхи їх узгодження.

Інтереси підприємця	Ситуації
	Біля школи відкрився кіоск, де приватний підприємець продає на розлив алі
	На приватному підприємстві, що випускає футболки, в цехах не працює вент опалення взимку
	Частина зарплата, що перевищує мінімальний рівень, підприємець виплачує конвертах
	Хімічне підприємство, не маючи очисних споруд, викидає в повітря велик забрудників, що призводить до пошкодження рослин навколо і спричинює захворюваність дихальних шляхів мешканців міста
	Підприємці продають населенню гриби та ягоди, що їх зібрано в Чорноби відчуження, повідомляючи покупців, що товар із чистих регіонів Прика
	Задля виконання замовлення підприємець вимагає від працівників працювати будні понад вісім годин, не підвищуючи зарплати